

17HB/836



HÍRADÓ

könyvtári

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR DOLGOZÓINAK TÁJÉKOZTATÓJA

XXXII. ÉVFOLYAM

6. SZÁM

1988. JÚNIUS

Szerkesztő bizottság:

Tverdota Miklósné *elnök*
Katsányi Sándor *felelős szerkesztő*
Aknay Tibor, Bardócz Antalné,
Csányi Szilveszter, Csoma Mihályné,
Friedrich Lajosné, Sántháné Antal Sára,
Weisz Sándorné

Felelős kiadó: Kiss Jenő főigazgató



Megjelenik havonta

Ára: 2.50 Ft
Előfizetési díj egy évre: 30.- Ft
Készült a FSZEK sokszorosítójában
Táskaszám
88/247
Eng. szám: 111/UHB/30/1981
ISSN 0139-1917

AZ ÚJJÁVARÁZSOLT KISPESTI FŐKÖNYVTÁR

Valószínűleg nem véletlenül engem ért az a megtiszteltetés, hogy beszámolhatok a kispesti főkönyvtár újjáalakításáról, hiszen kísértetiesen hasonló kálváriát éltünk át mi is az újpesti főkönyvtárban. Félév eltolódással mind a két könyvtár katasztrófálisan beázott, majd tetőszigetelés, festés következett, és úgy tűnik, hogy a féléves elcsúszást még a könyvtár nyitásánál is tartani fogjuk. A kényeszerű zárvaratartás idejét használtuk ki a könyvtár átrendezéséhez Kis- és Újpesten egyaránt, úgyhogy a XIX. kerületi főkönyvtár igazgatójával, Székely Ervinnével beszélgetve az ő problémáik egyben a mi problémáink is voltak, tapasztalataikat ezért nagy érdeklődéssel fogadtam, és igyekszünk minél többet hasznosítani belőlük.

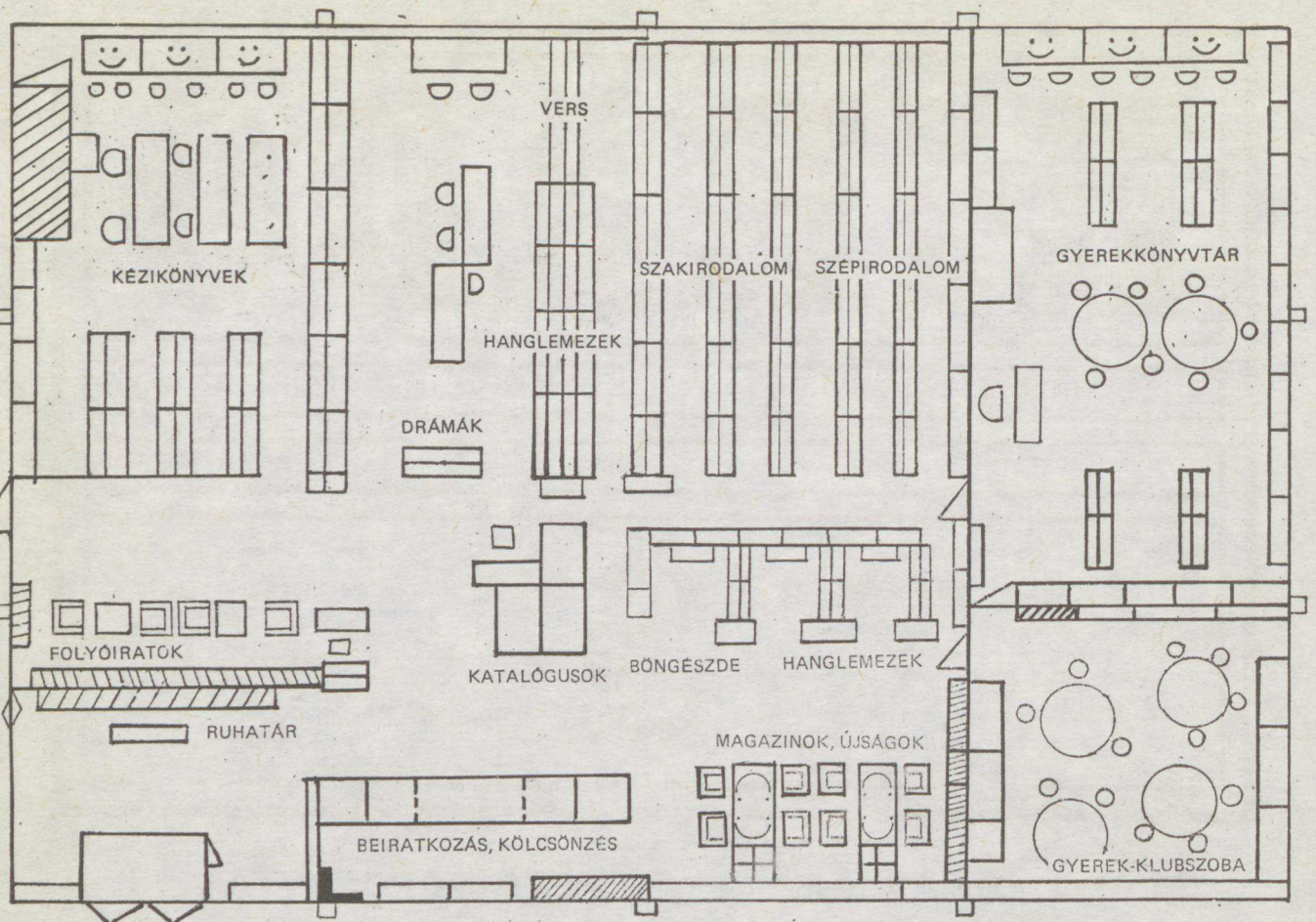
A XIX. kerületi főkönyvtár 520 m² alapterületű, és 1976-ban nyílt meg új könyvtárként. 1987 januárjára jelölték ki tatarozásra, de ezt megelőzően 1986 októberében a könyvtár beázott, és a tetőszigetelési munkák miatt csak 1987 áprilisában kezdődhetett el a tatarozás, ami 1987 szeptember 20-ára lett kész, így a könyvtárosoknak nem állt rendelkezésükre sok idő az állomány szűrésére és átrendezésére.

A véletlen úgy hozta, hogy a beázással egy időben vezetőváltás is történt. A baj előnyvel is járt: az új vezető, Székely Ervinné és Papp István főigazgató helyettes a régi hagyományossal szemben az új elveknek megfelelően



tervezhették át a könyvtárat. Eredeti formájában a falakkal tagolt tér 4 övezetre oszlott: kölcsönző övezet, olvasóterem, benne a fonotéka, gyermekkönyvtár és adminisztrációs övezet. Az újjáalakítás után a hagyományos fedél mellett létrehoztak egy családi övezetet. A térelválasztó falakat lebontották, így az egész könyvtár nagyobbak tűnik, barátságosabb lett. A közel 100 fm polc nem fért el az új elrendezést követően, így a munkát nagyarányú duplumóssal kellett elkezdeni.

A családi fedelet az óriási üvegfelület mentén alakították ki, és fotelekkel, dohány-



zó asztalokkal, virágokkal tették barátságos-
sá. Az asztalokon fejhallgató, a könyvtárosok
a kölcsönzőpult mögött elhelyezett lemezját-
szókról tudják a kívánt programot kivézélni.
A családi fedélben könnyűzenei lemezeket vagy
kazettákat hallgathatnak az olvasók - ottjár-
tamkor a fejhallgatók mind foglaltak voltak.
A családi térben helyezkednek el a lemezválo-
gató ládák, ahonnan a könnyűzenei lemezeket
lehet kölcsönözni, egy kicsit feldúsítva a
zeneirodalom klasszikusainak könnyebben élvez-
hető műveivel. /Szalai Ágnes ajánlása alapján.

A családi fedélben húsz témát különítet-
tek el nagyobb csoportokban. A könyvek kivá-
lasztásánál a fő szempont az olvasmányosság
volt; őrizkedtek attól, hogy az olvasókat
becsapják egy-egy értékesebbnek ítélt, de
nem olvasmányos könyv becsempészésével. Az
övezetet a mindennapi érdeklődésre számot tar-
tó folyóiratokat kiállító polc zárja le.

A könyvtár másik részében a hagyomá-
nyos rendben kihelyezett szabadpolcos állo-
mányon kívül található az olvasótermi öve-
zet. Itt hallgathatják és válogathatják ki
a komolyzenei lemezeket is.

Kérdésemre a könyvtár igazgatója elmond-
ta, hogy miután a fonotéka megszűnt, az egész
lemezállomány kölcsönözhető. A hozzávetőleg
4200 lemezből mintegy 500 könnyűzenei, és
ezekből a lemezekből és kazettákból az elmúlt
két és fél hónap alatt 9000.- Ft értékben

kölcsönöztek. Ottjártamkor alig volt bent
könnyűzenei lemez; problémájuk, hogy nincs
kellő pénz a pótlásukra.

Az olvasók tetszéssel fogadták a könyv-
tár átrendezését, hallottam és tapasztaltam
is, hogy elsősorban a családi övezetet hasz-
nálják szívesen. A kiemelt témák közül a kri-
mit, a szerelmes-, a családi- és a történel-
mi regényeket kedvelik a legjobban. A gyer-
mekkönyvtárat kettéosztották, kölcsönzőrés-
re és egy klubszerűen berendezett övezetre,
ahová a kisgyermeknek szánt könyveket he-
lyezték el. A kicsik remekül érzik magukat
a padlószőnyeggel, párnákkal berendezett he-
lyiségben.

A könyvtár zárás előtti 4000 olvasójá-
ból - miután a kölcsönzés a Kossuth Lajos ut-
cai fiókkönyvtárban folyamatosan üzemelt -
nyitáskor azonnal visszajött 1200 olvasó, to-
vábbi 1200 olvasó pedig azóta folyamatosan
iratkozott be. Előreláthatóan egy éven belül
utoléri a nyitás előtti létszámot.

Ismét egy nagyon szép könyvtárat nyí-
tottunk meg, aránylag csekély anyagi ráfordítá-
ssal: a műhely újította fel a bútorokat,
újonnan csak a foteleket, székeket vásárol-
ták. A kispesti könyvtár a könyvtárosok óriá-
si munkájának köszönhetően a hálózat egyik
lehangulatósabb könyvtára lett.

Babákné Kálmán Mariann

A GYEREKEK SZOLGÁLATA

Változások egész sora következett be hálózatunkban az elmúlt években. 1983-ra befejeződött a főkönyvtári rendszer kialakítása. 1986-ban kaptuk kézhez "A FSZEK hálózatának fejlesztési irányai" c. tervtanulmányt, melynek ránk - gyermekkönyvtárosokra - vonatkozó fejezetei igencsak felborzolták kedélyünket. Nagyon sokat és széles körben vitatkoztunk. Nemcsak a tervtanulmány nyelvezete volt "csípős", mi is túlfűtött hangulatban védtük igazunkat.

A viták után megjelent összefoglaló anyagot olvasván lecsitulhattak az indulatok. Meggyőződhattunk arról, hogy munkánkra a továbbiakban is szükség lesz, csupán az előző években megszokott és kialakított gyakorlaton kell kicsit változtatnunk. Szükséges, hogy alkalmazkodjunk a kialakult főkönyvtári rendszerhez, s tudomásul vegyük az egyre laposabbá váló pénztárcát. A tények figyelembe vételével kell kialakítanunk a gyermekkönyvtári ellátás "új" rendszerét. E célból készült el egy újabb tervtanulmány és vitaanyag "A gyermekek könyvtári ellátásának helyzetéről és feladatairól" címmel. A munkát a HFO-n régi gyermekkönyvtáros kollégánk, Kerekes Pálné állította össze. Munkáját segíteni hivatott még egy gyakorló könyvtárosokból álló héttagú szakbizottság is. /Barta Andrásné, Bencsikné Kucska Zsuzsa, Óhegyi Pálné, Pancza Lászlóné, Szász Ilona, Szecei Lászlóné, Varró Istvánné./

Szeretném hangsúlyozni, hogy ez még csak vitaanyag. Minden kollégának időben eljuttatjuk, hogy megismerje, tanulmányozza. A jövőben több fórumon, kis csoportokban szeretnénk megbeszélni, megvitatni, kiegészíteni. E cikk írásával egy időben zajlott a tatai értekezlet, ahol a főkönyvtárigazgatók mondták el az ügyben véleményüket. /A következő számban fogjuk ismertetni. Szerk. Mi, a szakbizottság tagjai már kétszer módosítottuk az anyagot.

Feltételezem, hogy az az összeállítás, ami belátható időn belül mindenkihez eljut, már a jelenleginél is bővítettebb változat lesz.

Az elkövetkezendőkben csupán vázlatosan szeretném ismertetni a vitaanyagot. Kérek mindenkit, hogy véleményét erről a témáról ne a cikk elolvasása után, hanem majd az anyag teljes ismeretében fogalmazza meg.

Az első, Visszatekintés című fejezet összefoglalást ad a gyermekkönyvtárak kialakításáról. Fiatal kollégáink is megismerhetik, milyen elképzeléseink voltak, milyen elvek szerint dolgoztunk.

A második fejezet első része áttekintést ad a gyerekellátás jelenlegi szervezetéről. /Megnevezés szerint: gyermekrészleg, - gyermekfiók; elhelyezés szerint: - külön épület, - felnőtt könyvtárral egy épületben, de elkülönített térben, - felnőtt könyvtárral egy épületben, azonos térben./

A fejezet második része a gyermekkönyvtár funkciójával foglalkozik, figyelembe véve az IFLA irányelveit. "A közművelődési könyvtárnak különleges kötelessége, hogy alkalmat adjon a gyerekeknek a könyvek és egyéb dokumentumok kötetlen és egyéni kiválasztására. Külön állományt, és ha lehetséges, külön tereket kell biztosítani a számukra. A gyermekkönyvtár így olyan eleven, serkentő hangulatú helyé válhat, ahol a különféle tevékenységek a kulturális ösztönzés forrásai lesznek." /Az UNESCO kiáltványa a közművelődési könyvtárakról./

A vitaanyag legrészletesebben a szolgáltatások körét tárgyalja. "A szolgáltatások alapvető feltétele az állomány. A struktúrában elfoglalt hely, az objektív adottságok /a könyvtár nagysága, az olvasók száma és igénye/ erősen meghatározzák a gyermekkönyvtári gyűjtemények méretét és mélységét, beleértve a nem hagyományos dokumentumokat is." Az állomány fejlesztésekor különbséget kell tenni, hogy külön épületben lévő részlegről, fiókról van szó, avagy egy épületben helyezkednek el. Meghatározó a felnőtt könyvtártól való távolsága is.

A tervzet szerint is legszélesebb gyűjteménnyel a külön épületben működő egységek rendelkeznek. Ezeknek a könyvtáraknak 14 éves korig kell tudni ellátni olvasóikat. A felnőtt könyvtárral egy épületben működő gyermekrészlegek, akár elkülönített, akár azonos térben helyezkednek el, elsősorban a 12 éves korosztály igényéig fejlesztik állományukat. Az ezen túlmutató szép- és szakirodalmat már a felnőtt részből kölcsönözhetik.

A nagy könyvtárak esetében /pl. Kőbánya, Dagály utca/ célszerűnek látszik egy "családi fedél" kialakítása is, hogy a könyvrengetegben ne érezze magát elveszítettnek a 13-14 éves korosztály sem.

A legtöbb problémát az Olvasószolgálat című fejezet tartalmazza. Például:

- Meddig gyerek a gyerek? Megszabható-e a gyermekkor felső határa?

- Kell-e külön kézikönyvtár a nagy vegyeskönyvtárakban?

- A felnőttkönyvtárban dolgozó kollégák általában kevésbé tudnak személyes kapcsolatot kialakítani a gyerekekkel.

- Nem megoldott a fonotéka közös használata.

Fontosak a gyermekfoglalkozások, a kimondottan nekik szervezett programok. A vitaanyag a foglalkozásokra sokféle témát sorol fel, ezek elsősorban olyanok, amelyek a gyerekek kreativitására, aktív közreműködésére építenek, s nem kapcsolódnak a kötött iskolai tananyaghoz.

Feladataink közé tartozik az iskolákkal való jó kapcsolat kialakítása is, együttműködés a pedagógusokkal. Kérdés azonban: Milyen mértékben vállaljuk át az iskolai könyvtári feladatokat?



Végül, de nem utolsó sorban: "A gyerekek tájékozódásának fontos eszköze a barátságosan, áttekinthetően berendezett könyvtár... Itt merül fel a kérdés, milyen legyen az állomány elhelyezésének rendje. A tájékozódás eszköze a katalógus, mely könyvtár-típusonként és a helyi igényeknek megfelelően különbözhet az egyes könyvtárakban."

Remélem, sikerült e vázlatos áttekin-téssel érzékeltetnem, hogy a "megújulás" során még sok kérdést kell tisztáznunk. Az el-következő években nagyon sok feladat vár ránk, gyermekkönyvtárosokra, illetve minden olyan könyvtáros kollégára, aki szívesen fog-lalkozik a gyerekekkel.

Varró Istvánné

KOMPAKT LEMEZEK KÖNYVTÁRAINKBAN

START ELŐTT

1987-ben a Közművelődési Alapból könyvtárunk - többek között - a kompakt lemezek (CD-k) gyűjtésének és szolgáltatásának elindításához kért támogatást, lejátszó készüléket és állománygyarapításra fordítható nagyobb összeget. Kérésünket azzal támasztottuk alá, hogy az újfajta dokumentum terjedése - s tavaly még úgy tűnt, hogy ez a terjedés rohamosabb lesz - előbb-utóbb elengedhetlenné teszi, hogy a könyvtár a CD-ket is a falai közé fogadja és szolgálta. Különösen fontosnak tartottuk ezt egy olyan dokumentumtípus esetében, amely nem csak új, de egy már közel 80.000 darabot számláló gyűjtemény riválisaként jelenik meg.

Törvényszerű a technika fejlődése, törvényszerű az is, hogy új és egyre tökéle-tebb megoldásokat alkalmazva a régi információhordozókat mindig háttérbe szorítják vagy felváltják az újabbak, a normállezelt a mikrobarázdás, a sztereofonikus hangfelvételt a digitális hangfelvétel, s ezt is majd va-lamilyen más, előre nem ismert dokumentum-típus. E törvényszerűség tudomásulvétele sarkallt bennünket már korábban is a hangzó dokumentumok gyűjtési elveinek és szolgálta-tásainak újragondolására, változtatására.

"A digitális hangrögzítés megjelenésével és térhódításával egyre inkább szembekerü-lünk azzal, hogy hangzó állományunk techni-kailag elavul, s előbb-utóbb meg kell szaba-dulnunk tőle. Jóllehet a technikai váltás nem egyik napról a másikra következik be, s a mikrobarázdás és kompakt lemezek még éve-kig élnek párhuzamosan egymás mellett, mégis úgy érezzük, hogy meg kell kezdenünk a foko-zatos áttérést. Ez a változás kikerülhetet-len, s nagy nyereség a könyvtárnak és haszná-lójának, ha időben történik." /Részlet a pá-lyázat szövegéből./ Érveink helytállóak vol-tak ugyan, de reményeink vérmesebbnek bizo-nyultak napjaink realitásánál. A romló gaz-dasági feltételek nem csak a lakosság, de a könyvtárak által alkotott piac beszűkülé-sét, a vásárlóerő/nk/ csökkenését, a fejlő-dés ütemének lassulását eredményezték. A közművelődési Alapból kapott 200.000,-Ft. céltámogatás a kezdeti lépések megtételét mégis lehetővé tette számunkra.

A kompakt lemezek jelenléte a FSZEK-ben már közel két éves múltra tekint visz-

Talán furcsának tűnik, hogy a cikk címe, amihez kapcsolódnom kell "Start előtt", ugyanakkor pedig nekem a Röttenbiller-utcai könyvtár másfél hónapos "tapasztalatáról" és "gyakorlatáról" kell beszámolnom. E rövidke számvetés eredménye azonban - ami a számokat illeti - minket is meglepett.

Körülbelül egy éve lehetett sejteni, hogy az új technika CD-lemezjátszó képében betör hozzánk, néminemű anyagiakkal együtt. Ez év április 20-án egy Sony CDP-40-es gép és 47.000,-Ft ütötte markunkat. A pénz elég tisztességes summának tűnik, ha az eddigi árakban és dokumentumokban gondolkodunk. A CD-k "árfekvése" viszont elég magas: 1.400 - 1.500,-Ft/db. /Rock és jazz műfajú nyugati lemezekről van szó! Így ez a pénz - maradvány a sporttól kölcsönzött hasonlatoknál - arra elegendő, hogy egy hosszútávú futó versenyen 100 méterig vezessünk, aztán kifutva várjuk a versenyhez szükséges további energiát. Közelítünk a századik méterhez. Van még 13.000,-Ft az erre fordítható keretből, ami 8-10 lemez vásárlásához szükséges összeg.

Ahhoz, hogy használható és tényleges állományá duzzadjon CD parkunk, pénz és hang-lemez kell. Reméljük, hogy 1989-ben régi óhajunk teljesül, s kapunk végre állománybeszerzési keretet hanglemezeire. /Minden eddigi hiresztelés ellenére eddig csak szabadkeretünket és az önmagunk által "termelt" pénzt fordítottuk beszerzésre. A bizonytalan és nem rendszeres külső forrásokat nem említem./

Még ebben az évben elindítjuk a hangfelvételek kölcsönzését, talán ebből is befolyik egy kis készpénz. Ősszel megoldódik a helybenhallgatás, így kiléphetünk a fél-ilegalitásból, s a propaganda eszközeit felhasználva a főváros, és talán az ország nyilvánossága elé léphetünk szolgáltatásainkkal. A hangmásolásból származó bevétel egy részét szintén a CD-lemezek gyarapítására fordítjuk.

Talán a második félévben kötelezpéldányként megjelenik könyvtárunkban a hazai gyártású könnyűzenei CD is, bár legfrissebb, a Hungaroton illetékeseitől származó információ szerint "minden megtörténhet". A tervek már elkészültek a gyártás beindításához, de még nem tudják, hogy mit és mennyit gyártsanak. A kötelezpéldányként kapott CD-k jelentős részét kölcsönözni szeretnénk.

Voltak látogatóink közül aggályoskodók, akik túl tökéletesnek tartották ezt a technikát. Féltek, hogy az eddig megszokott alapzaj eltűntével művi, éteri tisztaságú lesz a hang. Akik hasonlóképpen vélekednek, azok-

nak csak annyit, hogy ez a "veszély" csak a három D-vel /DDD/ jelzett korongokra áll, a hazai piacon ebből jelenleg még nagyon kevés van. A legtöbb lemez AAD jelzésű, tehát csak a CD-re való kódolás a digitális, a hangrögzítés eljárásai továbbra is analógok.

Ebben az évben elsősorban olyan felvételeket vásárolunk, ami még hagyományos hanglemezen nincs meg gyűjteményünkben, és keresletre számíthat. Ezeket viszont csak kiskereskedőknél és zenei antikváriumokban találjuk meg, amihez kapcsolat, kellő utánjárás és érvényes számla kell.

Végül közzé szeretnénk tenni az eddig beszerzett DC-lemezek címlistáját. A cím melletti számok az adott lemezről készült felvételek számát jelzik. Messzemenő következtetéseket még nem lehet levonni, de egyet igen: jól forgó állományrészről van szó. A 23 lemezből már csak 3 maradt, amiről nem rendeltek felvételt. Összesen 44 lemezfelvételt készítettünk eddig, ebből 11 a jazz!/. Percre átszámítva ez 1800 átjátszott perc.

A lista előtt még egy kérés a FSZEK valamennyi könyvtárához: küldjék bátran a könyvnyűzenét /időtálló beat-, rock-, pop-, jazzzenét/ kereső olvasókat hozzánk. Űztől már helybenhallgatással, addig hangmásolatok készítésével állunk bárki rendelkezésére.

Kály-Kullai Károly

A VII. KER. KÖNYVTÁR CD HANGLEMEZEI

R o c k - k l a s s z i k u s o k :

Eric Burdon: Greatest Hits	1
Cream: Goodbye	1
Dire Straits: I.	1
The Doors	1
Doors: Alive She Cried	2
Genesis: Live	3
Jimi Hendrix: Jimi Plays Monterey	3
Jimi Hendrix: Electric Ladyland	-
King Crimson: Islands	4
Melanie: Greatest Hits	1
Mike Oldfield: The Orchestral Tubular Bells	5
Pink Floyd: Atom Heart Mother	3
Supertramp: Breakfast in America	-
Tangerine Dream: Ricochet	2
Uriah Heep: Salisbury	-

J a z z :

Miles Davis 1945-1954	2
Miles Davis és John Coltrane	5
Keith Jarrett: Belonging	2
Keith Jarrett: The Celestial Hawk	1
The Modern Jazz Quartet	1

A 8 0 - a s é v e k z e n é j é b ő l :

U2: The Joshua Tree	3
Suzanne Vega: Solitude Standing	3

A Zenei gyűjteményben 1986-ban kezdtük meg a CD lemezek gyűjtését. Elsősorban magyar CD lemezeket vásároltunk, részben a kínálat szűkössége miatt, részben azért, mert alapállomány kialakítására törekedtünk, s erre ez alkalmas volt.

1987-től a kötelezpéldányszolgáltatás a hangzó dokumentumokra is kiterjedt, ettől fogva ez CD állományunk gyarapításának fő forrása. Jelenleg 154 CD lemezünk van. A feltárás munkáját azzal egyszerűsítettük le, hogy azokat a CD-eket, amelyeknek hagyományos változatunk állományunkban és a katalógusban megtalálható, nem dolgoztuk fel külön, hanem raktári jelzetüket rávezettük a meglévő katalóguscédulákra. Az eltérés ugyanis csupán a műszaki jellemzők adataiban mutatkozik, a jelzet viszont egyértelműen mutatja, hogy CD lemezről van szó. (A hagyományos hanglemezek jelzete S betűvel, a CD-ké SCD betűcsoporttal kezdődő szám.)

Ez évben kaptunk CD lejátszót is. El kellett döntenünk, hogy a lejátszópultba a zenehallgatáshoz, vagy a stúdióba, másolásra állítsuk be. Mivel a másolást csak egy szűkebb réteg veszi igénybe, úgy gondoltuk, hogy a lejátszópultba kerüljön, ahol mindenki számára hozzáférhető. Később remélhetőleg mód nyílik arra is, hogy a másoláshoz egy másik készüléket vehessünk igénybe.

Sajnos a CD használatáról még nincs tapasztalatunk, ugyanis sajnálatos módon a fonotékában körülbelül a CD lejátszó beszerelésével egyidejűleg a raktári állványok cseréje miatt a szolgáltatást kénytelenek voltunk szüneteltetni. Így viszont mód nyílt a belső állományfeltárási feladatok elvégzésére.

Néhány hónap múlva, mikor már használati tapasztalatokkal is rendelkezünk, szívesen számolunk majd be ezekről a Híradó hasábjain.

Pintér Ferencné

VIDEO KÖRÖK

A X. kerületi főkönyvtárban előzetes jelentkezések alapján március 29-re hívtuk össze a Videos Baráti Kör iránti érdeklődőket. A megjelentek ezen az első összejövetelen megvitatták, majd elfogadták a kör működési szabályzatát, amely tartalmazza a Videos Baráti Körbe tartozás feltételeit, és szabályozza működését.

Áprilistól heti két alkalommal - kedden 17-19 óráig, pénteken 14.30-16.30-ig vannak az összejövetelek, amelyeken a tagok a zártkörű kazettacseréket lebonyolítják. A körnek jelenleg 26 tagja van. Kazettaállománya 64 db.

A 17 összejöveteli napon 150 csere alkalmával 302 kazettát vittek el. A tagok érdeklődési köre heterogén, és szinte mindenki örül, hogy az összejövetelek alkalmat teremtenek baráti kapcsolatok kialakítására is.

Kívánságukra június 4-én Márczi Imre tanársegéd "A videózás technikája" címmel hasznos, a videózáshoz sok gyakorlati tapasztalatot adó előadást tartott részükre.

Vazinay Mária

A XI. ker. főkönyvtárának VIDEO KÖRE 1988 ápr. 15-én megkezdte munkáját. Az előzetes igényfelmérés hatására 120-an jeleztek belépési szándékukat, és kb. 60-an jöttek el az ápr. 8-i alakuló összejövetelekre.

Az általunk ismerttetett feltételeket a megjelentek túl merevnek tartották, és több beleszólási jogot kívántak a működési szabályzat meghatározásához. A többség szorgalmazta, hogy a havi 350.- Ft-os tagsági díj helyett nagyobb összeget, pl. 2000.- Ft-ot állapítsunk meg belépési díjként.

A könyvtár vezetése által jóváhagyott működési szabályzatot 19-en fogadták el. /Feltételeken jelentkezett 15 népművelő is, de amíg számlát adni nem tudunk, nem fizetik ki a tagsági díjat./

A működési szabályzat lényegesebb elemei:

- havi tagdíj: 350.- Ft
- a kör tagjai heti egy alkalommal, pénteken 15-19 óra között találkoznak
- hetente 2 db videokazettát vihetnek el, és azt a következő alkalommal kötelesek visszahozni.

A kör munkáját nehezíti, hogy a könyvtár három hónapja nem rendelkezik videókészülékkel.

A jelenlegi kazettaállomány 190 db.

Kelemen Tamás

Az IFLA közművelődési könyvtári szekciója állandó bizottságának tagjaként, a német könyvtári szervek meghívására - és költségre - 1988. március 14-től 22-ig részt vettem a fenti szervezet hamburgi ülésén, azt követően pedig - a bizottság többi tagjával együtt - egy hetes tanulmányúton. Ennek során meglátogattunk az NSZK-ban, pontosabban Alsó-Szászországban és Berlinben néhány közművelődési könyvtárat.

Az útijelentésre kötelező teljesség és alapos elemzés kényszere nélkül néhány impressziómról számolok be a Könyvtári Híradó olvasóinak. A látogatások során, - mindenki így van ezzel - gyakran gondoltam a mi könyvtárunkra, a nálunk szokásos megoldásokra. Összehasonlítottam, megjegyeztem újnak, érdekesnek, hasznosnak tűnő dolgokat. Ilyenekről írok most.

Az NSZK-ban általában ingyenes a könyvtári ellátás. A számos kivétel egyike Hamburg, ahol az olvasók - a gyermekeken és a jövedelemmel nem rendelkezőkön, pl munkanélkülieken kívül - nekünk meglehetősen magasnak tűnő használati díjat /40 DM/év, 15 DM/negyedév, 6 DM/hó/ fizetnek. Hamburgban ez hagyomány, de mindenütt plakátok hirdetik, hogy Münchenben, Berlinben, Frankfurtban bezzeg ingyenes a könyvtári szolgálat. Az általános gyakorlattól eltérően egyre több város - ahol a tanácsnak kevesebb a jövedelme - teszi kötelezővé a használati díjat. Így pl. Salzgitterben évi 10 márkát tett kötelezővé a tanács. Ezért viszont minden szolgáltatást - a videokölcsönzést is - ingyen adnak. A használat ingyenességét nem sérti a késedelmi díj. Ezt viszont mindenütt szedik, a miénknél magasabbat és következetesen.

A témacsoportos elhelyezésessel bátran élnek. A meglátogatott könyvtárak nagyok ahhoz, hogy teljes állományukat így helyezték el, de mindenütt van sok "kiemelés". Érdekes volt Berlin Tempelhof kerületében - ahol 4-5 témacsoport volt csak kiemelve - hogy minden szépirodalmi könyvet besoroltak egy-egy témacsoportba, azt a gerincen (és a katalóguscédulán) jelezték is, de azután beosztották a szerzői betűrendbe. Így is segíti az olvasók tájékoztatását - mondták.

Az olvasók igényeit, minél jobb kiszolgálásukat mindennél fontosabbnak tartják. A hangzóanyagokat elsődlegesen kölcsönzés útján adják használatba. A kurrens periodikákat - a legfrissebb szám kivételével - mindenütt kölcsönzik.

Gyermekek könyvtári érdekességek. Majdnem minden gyermekkönyvtárban láttam "krimi" polcot. A 9 évesnél idősebb gyermekeknek szóló ismeretterjesztő irodalmat a felnőtt szakrend szerint osztályozzák. Láttam kettős funkciójú könyvtárat is Salzgitter-Fredenbergen: 30 000 kötetes és a felnőtt olvasók 14 éve nem hiszik el, hogy az iskolaközpontban elhelyezett könyvtár az övék is.

Gütersloh csodálatos könyvtáráról pár évvel ezelőtt már írtam a Könyvtári Figyelőben. Érdekes volt újra látni, és a működés első négy évéről beszélni az igazgatónővel. Gütersloh mindenütt hat, a könyvtárosok mint az igazhívők Mekkába, járnak látogatására. Még akiknek nem tetszik is a három részre tagolt könyvtár, azok sem tudják kivonni magukat a hatása alól.

Wolfsburgban, a Volkswagen Művek városában 1962-ben Alwer Aalto tervezte a maga korában korszerű könyvtárat. 25 év alatt azonban teljesen elavult, túlzsúfolttá vált (erről a könyvtárosok tehetnek), a könyvtár három részre (felnőtt, gyermek, zene) esett szét. A most esedékes felújítás talán segít ezen a gondon, kapcsolatot teremt a három rész között.

Hamburg központi könyvtára - hosszas várakozás után - végre méltó elhelyezést kapott - egy belvárosi üzletház IV. és V. (!) emeletén. A helyet a könyvtárosok váiasztották: ez a belváros kellős-közepe. A földszinten széles kirakat mögött egy kis kiállítóhelyiség és a kölcsönzési nyilvántartás van és innen 4 lift viszi fel az olvasókat a könyvtárba. Eddig még semmi problémát nem okozott ez az elhelyezés. Erről tanúskodnak az adatok is. A 10 000 m²-en elhelyezett 375 000 egységből 1 milliós forgalmat csináltak a múlt évben.

És ha már a számoknál tartunk. Néhány viszonyszám a meglátogatott könyvtárakból:

Város ill. kerület	Állomány	Forgalom /lakos	Forgási sebesség	Forgalom /alkalmazott	Nyitvartar-tási idő
Hamburg					
Farmsen	41 500	9	5,6	25 000	33
Neugraben	37 000	4,1	5,0	18 800	33
Wolfsburg	342 000	5,8	2,2	15 200	36
Berlin-					
Tempelhof	70 000	1,4	3,3	18 000	40

Német kollégáink szerint ezek erősen kihasznált könyvtárak. Csoportunk angol tagja útijelentésében gyengén kihasználtnak minősíti ezeket a könyvtárakat, a saját

hálózata adataival összehasonlítva. Én nem írtam erről a jelentésemben.

Kiss Jenő

MEGKÉRDEZTÜK...

Megkérdeztük Klinda Máriát: Milyen eredménnyel járt a Romániából menekültek részére történt gyűjtés?

Rövid idő alatt, június 7-ig máris 20.580 Ft gyűlt össze, valamint ágynemű és más ruhanemű, tisztálkodószerek, konzervek, száraztészta. Az adományokat a rákosszentmihályi református egyházközség /XVI. Budapesti út 82./ jól működő szeretetszolgálatához juttattuk el, s ide küldjük továbbra is a folyamatosan érkező felajánlásokat. Az eddig továbbított pénz- és természetbeni adományokat meleg hangú köszönő sorok nyugtázták. Természetesen senkit sem kívánunk lebeszélni arról, hogy segítségét a Vöröskereszthez vagy más intézményhez juttassa. A felajánlásokat továbbra is a bizalmiak útján vagy közvetlenül fogadja Vincze Gyuláné /Bibliográfiai oszt./, Tverdota Miklósné /X. ker. főkönyvtár/ és Szecei Lászlóné /XVI. ker. főkönyvtár./

Klinda Mária

★★★

- A Liszt Ferenc téri gyerekkönyvtárban a Piknik sorozat könyveit kedvelő gyerekeket hívták meg, hogy a sorozat szerkesztőjével, Felekí Ingriddel és a Piknik Klub vezetőjével, Vörös Istvánnal beszélgessenek. A gyerekek örömmel énekeltek el a Piknik-dalt, majd a műsor legérdekesebb része következett: Lakner bácsi gyermekszínházának mai társulata a Konzerv Konrad című könyv részleteit mutatta be.

★★★

Az ÉS szerkesztői közül Faragó Vilmos, Megyesi Gusztáv és Szántó Péter találkozott a lap klubjának tagjaival egy jó hangulatú és izgalmasan érdekes esten a Börzsöny utcái főkönyvtárban, melyen több kollégánk is részt vett.

- Virágerdő fogadta a Lehel utcái gyerekkönyvtárban a 44 gyönyörű rajzával megjelenő Róna Emyt, közkedvelt grafikusunkat. Szíj Rezső méltató szavai után a gyerekek személyesen is megismerték Emy nénit, akitől különleges ajándékként a résztvevők mindegyike egy verset kapott művészi illusztrációval és dedikálva. A művésznő figyelmeisége a Híradó olvasóira is kiterjedt: szívességéből mi is egyik szép rajzával díszíthettük e lapszámunkat. /Ld. 4. old./

★★★

Az Újpalotaiak Baráti Köre TÁRSALGÓ sorozatának keretében a XV/3-as könyvtár olvasói színvonalas találkozóon vettek részt Albert Gáborral. Az irodalmi alkotás kérdéseivel kapcsolatos gondolatok mellett, az Emelt fővel c. monográfiáról beszélve szöbekerültek a nemzeti-ségi együttéléssel kapcsolatos kérdések is.

★★★

- A lőrinci főkönyvtárban az idei Mosoly-díjas Janikovszky Éva varázslatos mondataira 85 gyerek volt kíváncsi: másfél órán át ostromolták kérdéseikkel.

★★★

Jól sikerült a gyereknapi. Mintegy 60 gyerek és felnőtt töltötte kellemesen a napot az Óbudai sziget parkjában június 5-én. A FSZEK Szakszervezeti Bizottsága ismét jó rendezőnek bizonyult.

MEGJELENT

A Szocializmus repertórium

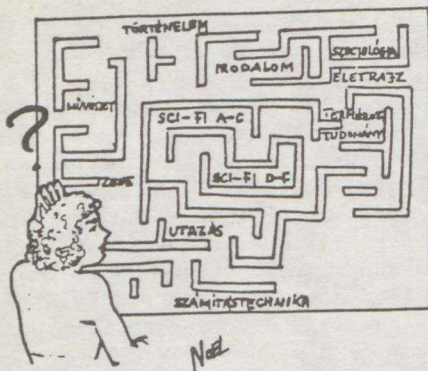
(Munkatársunktól.)

Megjelent a Szocializmus repertóriumának (cikkjegyzékének) második kötete, amely a folyóirat 1922—1938 és 1945—1948 között megjelent anyagát dolgozza fel. Az első kötet, amely az 1906-tól 1918-ig terjedő időszakot tárgyalta, 1981-ben készült el. Mint ismeretes, a szocialdemokrata párt elméleti folyóirata 1919—1921, valamint 1939—1944 között nem jelenhetett meg, így a mostani kötettel megtörtént a lap teljes tartalmi feltárása. (1984-ben a Kossuth Kiadó válogatást adott közre a Szocializmusban 1906—1938 között megjelent cikkekből.)

Az új kötet két nagy egységre oszlik, alapjegyzékre és mutatókra. Az alapjegyzék, a tulajdonképpeni repertórium, a megjelenés idő- és sorrendjében közli az írások címét, többnyire hosszabb-rövidebb tartalmi ismertetővel, így mintegy „fényképe” magának a lapnak. A mutatók blokkjában a külön tárgy- és névmutatót, valamint a folyóiratban megjelent jelentősebb viták jegyzékét találjuk. A Szocializmus repertóriumának második kötete az MSZMP KB Párttörténeli Intézete és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár közös kiadásában jelent meg.

NÉPSZABADSÁG

1988. május 19., csütörtök



Az itt látható ábra azt mutatja, milyennek látja a családi könyvtárat testvér-lapunk, a Hajdú-Bihar Megyei Téka rajzolója. A kép illusztráció Papp Gyula /Berettyó-újfalui Városi Könyvtár/ "Fedelek, bölcsők és bugyrok között a Hajdú-Bihar megyei könyvtárosok - kirándulás Budapestre" sokat sejtető címmel megjelent cikkéhez, melyben két könyvtárunkat sok elismeréssel, de nem kevesebb fenntartással mutatja be. /1988. 1. sz. 50-53. p./

Ugyanabban a számban figyelmünkre érdemes Molnár Orsolya: Témacsoportos elrendezés a Petőfi Emlékkönyvtárban c. írása is; mely szintén utal a FSZEK úttörő szerepére.

OLVASÓINK ÍRJÁK

TÉNYEK, GONDOK...

A XI. kerületi könyvtár a kölcsönző szolgáltatón túl mind a felnőtt-, mind a gyermekrészlegében változatos témájú rendezvények sorozatával - előadások, vetélkedők, kiállítások, szakkörök - növeli olvasói létszámát, s egyben fejleszteni igyekszik az olvasók műveltségi szintjét is. A könyvtár nagy gondot fordít arra, hogy rendezvényei fejlesszék az ifjúság nemzet tudatát, társadalmi gondolkodását, történelmi, művészeti ismereteit, természetudományos látásmódját. A műveltség viszont csak úgy teljes, ha kulturált magatartással párosul; a jó modor, a szép beszédmód nemcsak külső viselkedés vagy egy bizonyos életstílus, hanem az erkölcs kifejezője is. A könyvtár a fiatalok viselkedési kultúráját kívánja fejleszteni azzal is, hogy rendezvényei közzé a társadalmi szabályokat ismertető, a helyes viselkedéssel foglalkozó előadásokat és ezeket követő vetélkedőket iktat.

Igaz, a jó modor oktatása nem a könyvtárak elsődleges feladata, de minthogy a szülők nagyarányú elfoglaltsága kevés időt enged gyermekeik magatartásának csiszolására, s a zsúfolt tantervekkel küszködő iskolák sem tudnak e célra elegendő időt fordítani, a könyvtár próbál szerény lehetőségeitől függően hozzájárulni a tanulók magatartásának javításához. S nem eredmény nélkül... A tanulók szívesen vesznek részt könyvtári

foglalkozásokon s egyéb kulturális intézmény - színház, múzeum, opera - látogatásán. Tudják, hogy mindez a javukat szolgálja, pedig a szakmunkástanulók közül például nem egy állami gondozásból vagy veszélyeztetett környezetből került szakmunkástanuló intézetbe. Eredményként könyvelhető el az is, hogy a 42-es Szakmunkástanuló Otthon a könyvtár példájára, a tanulók kollégiumi foglalkozásai közé 1979-től beiktatta a helyes viselkedés oktatását.

De a könyvtár kulturális rendezvényeire fordítható pénzösszeg minimálisra zsugorodott, s elmaradt a kerületi tanács korábbi, szokásos anyagi támogatása is, ami fedezte az író-olvasó találkozókra meghívott írók és más előadók tiszteletdíját, valamint a vetélkedőkre jutalomként szánt opera vagy színházjegyek árát. Pedig a művelődési munkához nem elég a lelkesedés, érvényes Montecuccoli igéje is: "Pénz, pénz, pénz!" S míg ez ige realizálódik?... Hogy olvasóink - főleg a fiatalok - ne nagyon érezzék meg anyagi nehézségeinket; a szerteágazó, felelőségteljes könyvtárosi munka, a vetélkedők, olvasó- és szavalóversenyek szervezése, levezetése, s esetenként vetélkedő forgatókönyv megszerkesztése mellett az előadások megtartása is legtöbb esetben a könyvtárosra vár...

Lipcsey Ákosné
XI. ker. könyvtár

MAGYAR SZEMLE

KATHOLIKUS TÁRSADALMI ÉS IRODALMI FOLYÓIRAT

BUDAPEST, 1889. április 28.	Előfizetési árak: Egész évre 6 frt — kr. Félévre 3 frt — kr. Negyedévre 1 frt 60 kr. Megjelen minden vasárnap.	SZERKESZTI RUDNYÁNSZKY GYULA	KIADÓHIVATAL. hová az előfizetési pénzek és reklamációk küldendők: Budapest, VI., Új-utca 14. sz. SZERKESZTŐSÉG hová a közíratok és levelek küldendők: Budapest, IV., Ródfalu-utca 31.	1. év. 10. SZÁM
-----------------------------------	--	---------------------------------	--	--------------------

SZERKESZTŐ-TÁRS ÉS KIADÓTULAJDONOS: KACZVINSZKY LAJOS, BUDAPEST, VI. KER., ÚJ-UTCA 14.

A politika.

A világ legpolitikusabb nemzete a magyar. Valóban elsomorító, hogy politikával nálunk mindenki foglalkozik; még a legnyomorultabb proletánnak is ez a kenyeré. De még szomorubb, hogy ez az áldatlan mesterség aztán elvonja a nemzetet minden egyébtől; s valamint az államháztartásban a valódi kulturális érdekeket a politika teljesen háttérbe szorítja, ép úgy a nagy közönséget úgy szólván ridegen közönyössé teszi a nemzeti művelődés, sőt a nemzeti lét egyik fő faktora, az irodalom iránt. Az állam is csak a külsőségek után kapkod, mint egyes emberek. Egy színházat tejbevajba fűrészt, az operára százazreket költ, olykor-olykor felcsap még a képzőművészetek s a zene olcsó, felületes meczénásának is; de már az irodalommal cseppet se törődik. Tisza Kálmának a légharányibb érzéke sincs a nemzeti fejlődés leghatalmasabb előmozdítója, az irodalom iránt. És a magyar ember szinte vérebé vette már, hogy az irodalmat mellőzi, kicsinyli, semmibe se veszi, legföljebb hazafiságból (szóval politikai nagyképtiséggel) ha pártolja. A politika az a kétfejű sárkány, mely fölfalja a nemzet minden érdeklődését. És míg a politika kedvéért a legutolsó szegény munkás is költ naponkint egy-két garast az újságra, addig fájdalom, még a módosabb polgárság közt is százezeren vannak, a kiknek évi kiadásaiiban soha egy krajczár se szerepel az irodalom-pártolás rovatóiban. Báttran elmondhatjuk, hogy nincs száz igaz e házában, a ki lelkesedve, áldozni kész szeretettel felkarolná s lelke nélkülözhetetlen szükségének tartaná a költészet, a tudomány, a szellem alkotásainak élvezését.

Kétségbeeső Magyarországon a komolyabb ambíciójú írók, költők, tudósok helyzete. Hiába festik rózsás színben az állapotokat a kormánypárti újságok politikából és az újságírók a maguk szempontjából: a tudomány mű-

velői, kivált a bölcsellett foglalkozók és ezekkel egy sorban a költők és a mélyebb, nemesebb értékű műveket írók érzik, tudják, tapasztalják, hogy Magyarországon az irodalom megvetett, megrugdalt pária csupán.

Kiadók, a kik jeles írók becsesebb műveit megveszik és kiadják, megbuknak, tönkremennek. Aztán kapják magukat és rémregények, ideg-izgató szennyes, ostoba írka-firkák füzetes kiadásával foglalkoznak és — meggazdagosznak. E hazában öt hat olyan „kiadót” ismerünk, a ki idegen rémregényeket terjeszt s mindegyiknek 8—10 ezer előfizetője van és maga mind jólétben uszik. Ellenben husz esztendő óta nem akad 1000 olyan ember, a ki egy komoly, magvas kritikai lapot főtartson; de még 200 sem akad.

Nagyuraink, olyanok, a kiknek 50—100 ezer forint évi jövedelmük van, könyvekre egy garast se „dobnak ki.” Báttran megnevezhetnők őket, mert Magyarországon összes főnrai s gazdag emberei közt ez idő szerint egyetlen egy sincsen, a ki az irodalomra állandó évi összeget költene.

Jógyedül a katolikus papság az, mely — vagyoni helyzetéhez mérvé — aránylag óriási áldozatokkal is pártolja az irodalmat. Csakhogy a katolikus papság oly rendkívüli mértékben igénybe van véve egyházi, jótékonyági, iskolai, s vallásos irodalmi kiadások által, hogy a nemzeti irodalom fentartója, istápolója egymagában a legjobb akarattal sem lehet.

Vannak szerény jövedelmű papok, a kik évi jövedelmük legnagyobb részét folyóiratokra s könyvekre költik; sokan igazán lelkes támogatói minden nemes törekvésnek. De Magyarország 16 millió lakosa közt nincs egy főrangú, nincs egy gentry, nincs egy milliomos, nincs egy dus polgár, a ki ily célokért lelkesedjék; a nagy közönség pedig egyszerűen tudomásul se veszi a magyar irodalom létezését.

Már pedig politizálhatsz, édes magyaram, akármily bölcsen és európai lángússzal: ha irodalmadat így elnyomod érzéketlenül továbbra is, erkölceid lesüllyednek, nemzeti jelleged eltörölődik s elcsatnyulva, összetöporodve visszamehetsz Ázsiába.

Talár.

Nyílt levelek a szerkesztőhöz.

III.

Valamint a hajós a sarkesillagot folyton figyelemmel kíséri, hogy el ne tévedjen, úgy

Egy cikk 1889-ből. Talán megéri, hogy újra elolvassuk.
Felfedezte: Sándor Ottóné

A könyvtárkezelői tanfolyam június 7-én a szóbeli vizsgákkal befejeződött. 50 hallgató tett sikeres vizsgát. a vizsgabizottság elnöke a Művelődési Minisztérium képviselőjében Sóron László, a Könyvtári osztály munkatársa volt. A vizsgabizottság további tagjai: Biegelbauer Pál a KMK képviselőjében, Weisz Sándorné a FSZEK képviselőjében valamint Farkas Lászlóné, a tanfolyam vezetője voltak. A tanfolyam résztvevői közül 27-en "Kiválóan megfelelt", 13-an "Jól megfelelt", 9-en "Megfelelt" eredményt értek el.

A tanfolyamon résztvevő 26 "szabóervines" közül 18-an értek el "Kiválóan megfelelt" eredményt, 7-en szereztek "Jól megfelelt" minősítést, és mindössze egy munkatárs kapott "Megfelelt" értékelést. Az elért eredmények is mutatják, hogy munkatársaink alaposan kitettek magukért. További jó munkát kívánunk!

A könyvtárak közötti együttműködési szerződések keretében a prágai Városi Könyvtárból április 25 és 29 között Marie Cadková és Zuzana Zitná, a pozsonyi Városi Könyvtárból május 9 és 13 között Gabriela Sebánová és Emilia Moncová járt könyvtárunkban tanulmányúton.

Könyvtárunk munkatársai közül május végén Báthory János, a szociológiai és dokumentációs osztály vezetője és Kelemen Tamás, a XI. kerületi főkönyvtár igazgató-helyettese látogatott Prágába. Június 13 és 16 között Kiss Jenő főigazgató és Papp István főigazgató-helyettes tanulmányozta a pozsonyi Városi Könyvtár munkáját.

Több éves hagyománynak megfelelően holland könyvtár szakos főiskolai hallgatók látogattak el a központi könyvtárba és a hálozat több egységébe május 11-12-én.

Két kínai könyvtáros ugyancsak május 11-én ismerkedett a központ munkájával.

Május 26-án egy prágai kolléga a Lumumba utcai fiókkönyvtárban a családi könyvtárak tevékenységével ismerkedett.

Max Broome, a hertfordshirei megyei könyvtár igazgatója, a magyar könyvtáros egyesület vendége megtekintette a központot és néhány kerületi könyvtárat.

SZEMÉLYI HÍREK

Kitüntetés, jutalom

Nyugdíjba vonulása alkalmából Szűcs Józsefné raktárkezelő /X. kerületi főkönyvtár/ FŐIGAZGATÓI DÍCSÉRET-ben és 3.000 forint jutalomban, Bebesi Irén könyvtáros /Budapest gyűjtemény/ 9.000 forint jutalomban, Gálos Valéria könyvtáros /VI. kerületi főkönyvtár/ 2.000 forint jutalomban, Monostori Miklósné eszkozgazdálkodási csoportvezető /számviteli osztály/ 10.000 forint jutalomban és Zsolnai Tiborné könyvkötő /kötészet/ 10.000 forint jutalomban részesült. Egészséget és jó pihenést kívánunk!

Új munkatársak

Kontreczki Péter könyvkötő /kötészet/, Papp Endréné könyvtáros /XIX. kerületi főkönyvtár/.

Kilépett

Cserneki Hedvig könyvtáros /központi ellátó szolgálat/.

Születés

Molnárné Vörösmarti Ágnesnek /I. kerületi főkönyvtár/ Imre nevű kisfia született. A szülőknek és a kisbabának jó egészséget kívánunk!

BETÖLTETLEN ÁLLÁSHELYEK

KESZ
KESZ
XVII. ker. főkönyvtár

olvasószolgálatos
könyvtárkezelő
könyvtáros
1988. XII. 1-től

felsőfokú
könyvtárkez. tanfolyam
felsőfokú